ARREST VAN HET HOF (TWEEDE KAMER)
VAN 15 JULI 1970 [1]

C. Chuffart en anderen
tegen Commissie van de Europese Gemeenschappen

Gevoegde zaken 60, 61 en 62-69

Samenvatting

Ambtenaren — Genot van de in het EGKS-Ambtenarenrecht voorziene separatievergoeding vóór de inwerkingtreding van het statuut van 1962 — Ontheemdingstoelage — Niet voldoen aan de voorwaarden voor toekenning daarvan — Recht op een bedrag gelijk aan de separatievergoeding — Begunstigden

(Statuut van de ambtenaren der EGKS van 1962, art. 97)

Artikel 97, lid 1, van het Statuut van de ambtenaren der EGKS van 1962 heeft uitsluitend ten doel ambtenaren die krachtens het Statuut van de ambtenaren der EGKS van 1956 een separatievergoeding genoten, doch niet aan de voor de toekenning van de ontheemdingstoelage gestelde strengere voorwaarden van artikel 4 van bijlage VII van het Statuut van 1962 voldoen, in het genot te laten van het bedrag dat zij bij toepassing van de vroegere regeling als separatievergoeding zouden hebben ontvangen. Genoemd lid 1 is dus niet van toepassing op ambtenaren die, na eerder de ontheemdingstoelage te hebben genoten, niet meer aan de voorwaarden voor toekenning daarvan voldoen.

In de gevoegde zaken

60-69 : C. CHUFFART, wonende te Ukkel,

61-69 : J. JAEGER, wonende te Etterbeek,

62-69 : J. JANSSEN, wonende te Evere,

allen ambtenaren bij de Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door Mr. J. Putzeys, advocaat bij het Hof van Beroep te Brussel, domicilie gekozen hebbende ten kantore van N. Wennmacher, deurwaarder, 17, boulevard Royal te Luxemburg,

verzoekers,

1 — Procestaal : Frans.

tegen

COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN, vertegenwoordigd door haar juridisch adviseur Mr. L. de la Fontaine, als gemachtigde, domicilie gekozen hebbende bij haar juridisch adviseur Mr. E. Reuter, 4, boulevard Royal te Luxemburg,

verweerster,

betreffende vorderingen tot :

— nietigverklaring van de afwijzende beschikkingen, implicite gegeven op de verzoeken om toekenning van een bedrag ter compensatie van de weggevallen separatievergoeding;
— toekenning van dit bedrag;
— toekenning van schadevergoeding wegens materiële en immateriële schade;

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE (Tweede Kamer),

samengesteld als volgt : P. Pescatore, Kamerpresident, A. Trabucchi en W. Strauß (rapporteur), Rechters, J. Gand, Advocaat-Generaal, A. Van Houtte, Griffier, het volgende

ARREST

Ten aanzien van de feiten

I — Samenvatting van de feiten

Overwegende dat de feiten welke aan de onderhavige gedingen ten grondslag liggen als volgt kunnen worden samengevat :

1. Verzoekers, die de Belgische nationaliteit bezitten, zijn onderscheidenlijk in 1954 (Chuffart) en in 1953 (Jaeger en Janssen) in dienst getreden van de Hoge Autoriteit van de EGKS; als hun verblijfplaats is destijds Luxemburg aangewezen. Nadat het op 1 juli 1956 in werking getreden personeelsstatuut van de EGKS (hierna genoemd „eerste EGKS-Statuut") op hen van toepassing was verklaard werd hun de in dit Statuut en in het daarmede een geheel vormende „Algemeen Reglement van de Gemeenschap" (hierna genoemd „Algemeen Reglement") voorziene separatievergoeding toegekend.
Vanaf 1 januari 1962 is deze vergoeding ten aanzien van verzoekers vervangen door de in het op die datum in werking getreden personeelsstatuut van de EGKS (hierna aangeduid als „tweede EGKS-Statuut") en in het gelijktijdig

in werking getreden Statuut van de ambtenaren van de EEG en Euratom (hierna genoemd het „EEG/Euratom-Statuut") voorziene ontheemdingstoelage.

2. In een officiële mededeling in de personeelskoerier nr. 14 van 11 maart 1968 heeft de Commissie de lijst der respectievelijk te Brussel en Luxemburg te vestigen diensten ter kennis van de ambtenaren gebracht.
In een andere eveneens in genoemde koerier (bijlage bij nr. 15 van 26 maart 1968) verschenen officiële mededeling van de Commissie werden de ambtenaren eraan herinnerd dat :

„artikel 4 van bijlage VII van het Statuut [1] voor de toekenning van de ontheemdingstoelage voorwaarden stelt inzake nationaliteit en verblijfplaats. Ingevolge deze bepalingen kunnen de Belgische ambtenaren die van Luxemburg naar Brussel worden overgeplaatst en de Luxemburgse ambtenaren die van Brussel naar Luxemburg worden overgeplaatst, op genoemde vergoeding geen aanspraak meer maken.
De ambtenaren die reeds vóór de inwerkingtreding van de Statuten van 1962 bij de Gemeenschappen werkzaam waren, kunnen evenwel toepassing verlangen van de overgangsbepalingen van artikel 106 [van het Statuut EEG/Euratom] of van artikel 97 [van het tweede EGKS-Statuut], indien zij nog steeds aan de voorwaarden ter verkrijging van de vroegere separatievergoeding voldoen."

3. Bij brieven van respectievelijk 28 mei (Jaeger) en 12 juni 1968 (Chuffart en Janssen) heeft verweerster verzoekers kennis gegeven van haar besluit hen „in het kader van de maatregelen tot herstructurering van het bestuur en tot rationalisering der diensten" op bepaalde nieuwe posten tewerk te stellen. In deze brieven werd verder medegedeeld dat met ingang van respectievelijk 4 juni (Jaeger) en 20 juni 1968 (Chuffart en Janssen) hun oude tewerkstelling eindigde.

4. Verweerster heeft bij nota's van 11 juni (Jaeger) en 5 juli 1968 (Chuffart en Janssen) aan verzoekers medegedeeld dat :

— de uit de hierboven sub 3 bedoelde brieven voortvloeiende benoeming „een wijziging van de standplaats meebrengt, welke in Uw bijzondere geval uiterlijk met ingang van [4 oktober : Jaeger; 20 oktober : Chuffart en Janssen] Brussel zal zijn";
— „ingevolge artikel 97, lid 4 [van het tweede EGKS-Statuut] komt U niet meer in aanmerking voor de ontheemdingsvergoeding. Zij zal U echter [tot de in de vorige alinea aangegeven data] worden betaald, tenzij U voordien zoudt verhuizen".

5. Bij brieven aan de directeur-generaal Personeel en Algemeen Beheer van de Commissie van respectievelijk 12 juli en 12 augustus 1968 hebben Janssen en Jaeger gesteld :

— dat zij niet akkoord konden gaan met de in bovengenoemde nota's van 11 juni en 5 juli gegeven uitlegging van artikel 97, lid 4, en dat zij zich op dit punt hun rechten voorbehielden;
— dat analoge gevallen precedenten opleverden voor een gunstiger regeling van het vraagstuk van de separatievergoeding of de ontheemdingstoelage.

Bij brieven van 6 augustus (aan Janssen) en 6 september 1968 (aan Jaeger) antwoordde genoemde directeur-generaal : „het is niet mogelijk U de ontheemdingsvergoeding te doen behouden".

1 — Bedoeld wordt het Statuut van de ambtenaren der Europese Gemeenschappen, vastgesteld bij Verordening (EEG, Euratom, EGKS) nr. 259/68 van de Raad (Publikatieblad van 4 maart 1968, blz. L 56/1), hierna genoemd „gemeenschappelijk Statuut".

6. Bij zowel aan de betrokkenen als aan andere diensten gerichte nota's van 25 september (aan Chuffart en Jaeger) en 4 november 1968 (aan Janssen), stelde de directeur-generaal Personeel en Algemeen Beheer vast dat de ontheemdingstoelage moest worden ingetrokken met ingang van 1 augustus (ten aanzien van Chuffart en Jaeger) en 1 november 1968 (ten aanzien van Janssen), hetgeen inderdaad is geschied.

7. In een gemeenschappelijke brief van 17 juni 1969 aan de voorzitter van de Commissie hebben verzoekers met een uitdrukkelijk beroep op artikel 90 van het Statuut-EEG en Euratom :

— de redenen uiteengezet waarom de intrekking van de ontheemdingstoelage een „onjuiste toepassing van de statutaire bepalingen" vormde;
— gevraagd op hen artikel 106 van het Statuut-EEG en Euratom toe te passen „op het tijdstip van onze tewerkstelling te Brussel" en hun in het genot te stellen van het bedrag „dat ons op 1 januari 1962 als separatievergoeding was toegekend".

8. Toen de betrokkenen op deze brief geen antwoord ontvingen, hebben zij de onderhavige beroepen, welke op 16 oktober 1969 ter Griffie van het Hof zijn ingeschreven, ingesteld.

II — Conclusies van partijen

Overwegende dat *verzoekers* in hun requesten concluderen dat het den Hove behage :

1. de bestreden implicite genomen afwijzende beschikking nietig te verklaren;
2. te verstaan dat verzoeker recht heeft op toekenning van het bedrag dat hij als separatievergoeding zou hebben ontvangen en de wederpartij te veroordelen hem het bedrag te betalen;
3. voor recht te verklaren dat verzoeker zowel door het handelen als het stilzitten van de wederpartij een buitengewone, door het Hof naar billijkheid vast te stellen, schade heeft geleden;
4. ten slotte, de wederpartij in alle kosten van het geding te verwijzen;

dat *verweerster* in elk harer verweerschriften

— zich ten aanzien van de ontvankelijkheid van het beroep aan het oordeel van het Hof van Justitie refereert,
— concludeert dat het den Hove behage het beroep, in geval het ontvankelijk zou worden verklaard, als zijnde in alle onderdelen ongegrond te verwerpen,
— concludeert dat verzoeker in de kosten van het geding zal worden veroordeeld;

dat *verzoekers* in hun conclusies van repliek de in hun requesten gestelde conclusies herhalen, behoudens vervanging van de woorden „buitengewone schade" door „materiële en immateriële schade";
dat *verweerster* in haar conclusies van dupliek de in haar verweerschriften gestelde conclusies herhaalt;

III — Het procesverloop

Overwegende dat de procedure een normaal verloop heeft gehad;
dat het Hof (Tweede Kamer) op rapport van de Rechter-Rapporteur, gehoord de Advocaat-Generaal, heeft besloten :

— de onderhavige zaken zowel voor de mondelinge behandeling als voor de uitspraak te voegen;
— zonder voorafgaande instructie tot de mondelinge behandeling over te gaan;

dat partijen ter zitting van 14 mei 1970 in hun pleidooien zijn gehoord;
dat de Advocaat-Generaal ter zitting van 25 juni 1970 conclusie heeft genomen;

IV — Middelen en argumenten van partijen

Overwegende dat de middelen en argumenten van partijen als volgt kunnen worden samengevat :

1 — *Ten aanzien van de ontvankelijkheid*

Verweerster refereert zich op dit punt aan het oordeel van het Hof, doch stelt de vraag of de beroepen niet tardief ingesteld en derhalve niet-ontvankelijk zijn. Zij vraagt in het bijzonder of de rechtszekerheid niet gebood dat de betrokkenen uiterlijk tegen het einde van de derde maand volgende op de betaling van het gereduceerde salaris een administratief beroep hadden moeten instellen, eventueel, binnen de daartoe gestelde termijn, gevolgd door een beroep wegens nalatigheid. Voorts moet in aanmerking worden genomen dat verzoekers door de nota's van 11 juni en 5 juli 1968, gezien tegen de achtergrond van de mededeling van 26 maart 1968, van de te verwachten intrekking der litigieuze toelage in kennis werden gesteld.

Verzoekers antwoorden hierop in hoofdzaak :

— verval van subjectieve rechten is niet denkbaar;

— in het Statuut wordt geen enkele termijn voor het indienen van administratieve klachten gesteld;

— de onderhavige beroepen zijn gebaseerd op een nieuw verzoek; immers zij liggen uitsluitend op het gebied van artikel 97, *lid 1*, van het tweede EGKS-Statuut, terwijl de door verweerster tegen de ontvankelijkheid aangevoerde handelingen en feiten op *lid 4* van hetzelfde artikel gebaseerd zijn;

— verzoekers hebben het recht een nieuw feit naar voren te brengen op grond waarvan zij de zaak opnieuw kunnen doen behandelen; verweerster heeft hun immers nooit toelichtingen welke haar standpunt konden motiveren gegeven; dit standpunt bestond overigens niet, daar verweerster in het geval van verzoekers steeds slechts de toepassing van artikel 97, lid 4, voor ogen stond.

Verweerster antwoordt dat volgens vaste jurisprudentie van het Hof de in artikel 90 van het Statuut bedoelde verzoeken of klachten, al kunnen zij op ieder willekeurig tijdstip worden ingediend, de termijn voor het gerechtelijk beroep slechts kunnen verlengen wanneer zij binnen de voor dit beroep geldende termijn zijn ingediend. Ten aanzien van de ontvankelijkheid blijft slechts twijfel bestaan voor zover de beroepen op de in artikel 97, *lid 1*, bedoelde vergoeding betrekking hebben.

2 — *Ten principale*

A — Ten aanzien van de verzoeken tot toekenning van de litigieuze vergoeding

Verzoekers voeren in hun requesten als „enig middel" schending aan van artikel 97 van het tweede EGKS-Statuut en 106 van het EEG/Euratom-Statuut.

Wanneer men, met verweerster, aanneemt dat verzoekers niet aan de in artikel 4 van bijlage VII van het gemeenschappelijk Statuut bepaalde voorwaarden voor toekenning van de ontheemdingstoelage voldoen, hebben zij krachtens bovengenoemde bepalingen recht op toekenning van het bedrag dat zij aan separatievergoeding, als bedoeld in het eerste EGKS-Statuut en in het Algemeen Reglement, ontvingen.

Verweerster interpreteert in haar verweerschriften artikel 97, lid 1, in die zin, dat verzoekers om de in deze bepaling voor de separatievergoeding voorziene compensatie te genieten „gezien (hun) huidige woonplaats en (hun) huidige standplaats" aan de voorwaarden voor toekenning van deze vergoeding moesten voldoen, gelijk die in het eerste EGKS-Statuut en in het Algemeen Reglement waren vastgesteld. Volgens de bewoordingen van artikel 9, letter b), van dit

Reglement was echter voor het behoud van genoemde vergoeding in geval van een nieuwe tewerkstelling nodig (en voldoende) geweest dat de ambtenaar zich had gevestigd in een plaats gelegen op 25 km of verder van de plaats waar hij voor zijn indiensttreding woonachtig was. Het doel van artikel 97 van het tweede EGKS-Statuut en artikel 106 van het EEG/Euratom-Statuut is immers op de daarin bedoelde ambtenaren ook in de toekomst de voorwaarden voor toekenning van de vroegere separatievergoeding, welke ruimer zijn dan de bepalingen in de nieuwe Statuten met betrekking tot de ontheemdingsvergoeding, toe te passen. Aangezien verzoekers zich echter na hun tewerkstelling te Brussel niet op ten minste 25 km van de plaats waar zij voor hun indiensttreding hadden gewoond vestigden (ook te Brussel), zijn hun beroepen niet gegrond.

Ten einde de door haar aan de litigieuze artikelen 97 en 106 toegekende betekenis te illustreren geeft verweerster de volgende voorbeelden :

„De uit een buiten Brussel gelegen en zelfs meer dan 70 km van Brussel verwijderde plaats afkomstige ambtenaar van Belgische nationaliteit, die *na 1 januari 1962* onder de vigueur [van het EEG/Euratom-Statuut] in dienst werd genomen en aanvankelijk te Luxemburg tewerkgesteld en wiens standplaats vervolgens van Luxemburg naar Brussel wordt verlegd verliest niet slechts het recht op de ontheemdingsvergoeding welke hij te Luxemburg genoot, maar ook ieder recht op enigerlei bedrag bij wijze van separatievergoeding; daarentegen verliest zijn, eveneens van een buiten Brussel en op meer dan 70 km vandaar verwijderde plaats afkomstige Belgische collega, die *vóór 1 januari 1962* onder de vigueur van de zogenaamde Brusselse regeling (welke gold voor de invoering van het EEG/Euratom-Statuut) in dienst was genomen en aanvankelijk te Luxemburg tewerkgesteld en wiens standplaats vervolgens van Luxemburg naar Brussel wordt verlegd, weliswaar het recht op de ontheemdingsvergoeding, maar hij kan op grond van de ruimere voorwaarden van de oude Brusselse regeling (plaats van herkomst meer dan 70 km verwijderd van de plaats waar hij door zijn overplaatsing moest gaan wonen) nog op toekenning van het bedrag van zijn oude separatievergoeding aanspraak maken."

Verzoekers betogen in hun conclusies van repliek dat hun verzoek ten doel heeft toekenning van een compensatie voor de separatievergoeding welke zij inderdaad vóór 1962 hebben ontvangen en dat hun beroepen gebasseerd zijn op artikel 97, lid 1, van het tweede EGKS-Statuut en artikel 106 van het EEG/Euratom-Statuut. Zij voeren met name het volgende aan :

Het doel der statutaire bepalingen, waarin achtereenvolgens de separatievergoeding en de ontheemdingstoelage werd geregeld, was en is enerzijds om aan ambtenaren die hun levensomstandigheden gewijzigd zien een dergelijke vergoeding toe te kennen en anderzijds om „het genot van deze separatievergoeding te bevriezen of dat van de ontheemdingstoelage te handhaven ten behoeve van degenen die in een gewijzigde situatie niet meer aan de aanvankelijk gestelde voorwaarden voldoen". De auteurs der Statuten hebben er steeds voor gewaakt, dat de overgang van de ene statutaire regeling naar de andere aan verworven rechtsposities geen afbreuk deed.

Om aanspraak op toepassing van artikel 97, lid 1, van het tweede EGKS-Statuut te kunnen maken is het derhalve voldoende dat de betrokkene de separatievergoeding heeft genoten alvorens dit Statuut van toepassing was en dat hij niet voldoet aan de in artikel 4 van bijlage VII van het gemeenschappelijk Statuut gestelde voorwaarden.

De door verweerster gevolgde praktijk leidt ten aanzien van de vóór 1962 in dienst genomen ambtenaren tot „onduldbare verwringingen" :

— zo zal bij voorbeeld een Luxemburgse ambtenaar die ten tijde van

zijn aanwerving op meer dan 25 km van de stad Luxemburg gevestigd was daar ter plaatse blijft wonen weliswaar geen aanspraak kunnen maken op de ontheemdingstoelage, doch wel op de bevroren compensatie voor de vroegere separatievergoeding; daarentegen ontvangt zijn collega van dezelfde nationaliteit die te Luxemburg is aangeworven voor werkzaamheden te Brussel en die na de fusie der uitvoerende organen naar Luxemburg werd overgeplaatst vanaf dat tijdstip geen enkele vergoeding meer; in het eerste geval heeft de ambtenaar zijn land echter nooit verlaten, terwijl hij zich in het tweede geval gedurende 10 jaar in het buitenland heeft bevonden;

— indien verzoekers zich op meer dan 25 km afstand van Brussel hebben gevestigd zouden zij volgens verweersters opvatting de litigieuze vergoeding ontvangen.

De artikelen 97, lid 1, en 106 hebben niet ten doel fictief opnieuw de voorwaarden voor toekenning van de vroegere separatievergoeding te scheppen, maar beogen toewijzing van een definitief vastgesteld bedrag gelijk aan deze vergoeding aan hen die aan de voorwaarden voor toekenning van de vergoeding voldeden. Verweerster verwart de voorwaarden voor de toepasselijkheid respectievelijk van het eerste en het vierde lid van artikel 97, terwijl het verschil in redactie tussen deze beide bepalingen de gegrondheid van verzoekers opvatting bevestigt. De verwijzing in lid 1 naar het eerste EGKS-Statuut geschiedde „uitsluitend ter berekening van het compensatiebedrag". Men moet voor ogen houden dat deze bepaling beoogt compensatie voor de separatievergoeding te bieden en niet het toekennen van deze vergoeding zelve, hetgeen overigens ook voortvloeit uit het feit dat zij bevriezing van het bedrag ter hoogte van het op 1 januari 1962 verschuldigde voorschrijft.

De tekst van bedoeld lid 1 is identiek aan die van artikel 106 van het EEG/Euratom-Statuut; daarom en gezien het feit dat thans een gemeenschappelijk Statuut bestaat dient aan beide bepalingen dezelfde uitlegging te worden gegeven. Verzoekers voldeden echter aan de voor de toepassing van artikel 106 gestelde voorwaarden.

Verweerster antwoordt bij dupliek met name het volgende :

Inderdaal schijnt artikel 97, lid 1, van het tweede EGKS-Statuut, op zichzelf beschouwd, ook betrekking te hebben op ambtenaren die reeds voor 1962 in dienst waren en die na 1 januari 1962 naar het land welks nationaliteit zij bezitten zijn of worden overgeplaatst. Deze bepaling moet echter tegen de achtergrond van lid 4 van hetzelfde artikel worden bezien, dat in het bijzonder doelt op de ambtenaren die na een wijziging van hun standplaats niet meer aan de in artikel 4 van bijlage VII bepaalde voorwaarden voor toekenning van de ontheemdingsvergoeding voldoen. Aangezien de bijzondere voorschriften aan de algemene derogeren, moet worden aangenomen dat genoemd lid 1, ondanks zijn schijnbaar ruimere bewoordingen uitsluitend van toepassing is op ambtenaren die hun standplaats behielden. Daarentegen dekt artikel 106 van het EEG/Euratom-Statuut bij gebreke aan een met artikel 97, lid 4, overeenstemmende, derogerende bepaling ook de ambtenaren die op enigerlei tijdstip na 1 januari 1962 naar het land waarvan zij de nationaliteit bezitten zijn overgeplaatst. Wanneer in artikel 106 aan overgeplaatste ambtenaren slechts het bevroren bedrag van de vroegere separatievergoeding wordt toegekend, terwijl in artikel 97, lid 4, aan overgeplaatste ambtenaren waarop het artikel van toepassing is de ontheemdingstoelage wordt toegewezen, dan moet de verklaring van deze gunstige behandeling der oude EGKS-ambtenaren worden gezocht in het feit dat op hen reeds vóór 1 januari 1962 een Statuut van toepassing was.

Dit alles betekent voor de onderhavige gevallen dat slechts artikel 97, lid 4,

van toepassing kan zijn. „Teneinde echter iedere twijfel over de gegrondheid van haar weigering om enigerlei vergoeding toe te kennen te elimineren" gaat verweerster ook in op de vraag of, aangenomen dat artikel 97, lid 1, ook op ambtenaren die na 1962 zijn overgeplaatst betrekking kan hebben, deze bepaling eist dat de plaats van aanwerving van de betrokkene zich op minder dan 25 km van zijn nieuwe standplaats bevindt. Hiertoe schijnt het nodig in de eerste plaats artikel 106 van het EEG/Euratom-Statuut te analyseren, aangezien dit praktisch identiek is aan artikel 97, lid 1, van het tweede EGKS-Statuut.

Artikel 106 is alleen van toepassing op ambtenaren die door een wijziging in hun standplaats in een zodanige situatie zijn gebracht dat zij volgens de vóór 1962 contractueel geldende regeling de separatievergoeding zouden hebben genoten, dus op ambtenaren wier plaats van aanwerving ten minste 70 km van hun nieuwe standplaats, Brussel, verwijderd was. Deze uitlegging steunt op de volgende feiten :

— Indien de tegengestelde opvatting juist was, zouden de auteurs van de betreffende bepaling niet de bewoordingen „het bedrag dat hij zou hebben ontvangen" doch de uitdrukking „het bedrag dat hij werkelijk ontving" hebben gebruikt. Ook was de toevoeging „bij toepassing van de bezoldigingsregel die vóór inwerkingtreding van dit Statuut gold" niet noodzakelijk geweest.

— Overgangsbepalingen als de onderhavige hebben uitsluitend ten doel de ambtenaren te doen vallen onder de oude regelingen, voor zover deze gunstiger voor hen waren dan de nieuwe. De opvatting van verzoekers zou er echter op neerkomen dat „aan alle ambtenaren die voor 1962 in dienst getreden zijn en die, al ware het slechts gedurende enkele weken, de separatievergoeding hebben ontvangen, het exorbitante voordeel werd toegekend deze vergoeding te behouden zelfs wanneer aan de reeds zeer gunstige voorwaarden van de oude tot 1 januari 1962 geldende regeling niet zou zijn voldaan".

Een soortgelijke interpretatie geldt voor artikel 97, lid 1.

Wat betreft artikel 97, lid 4, dit hebben de instellingen steeds zo uitgelegd dat krachtens het EGKS-Statuut aangeworven ambtenaren die na hun overplaatsing aan de voorwaarden voor toekenning der separatievergoeding van het eerste EGKS-Statuut blijven voldoen (afstand van meer dan 25 km tussen plaats van aanwerving en de nieuwe standplaats) op de ontheemdingstoelage recht hebben. Ook in dit geval kent de overgangsbepaling niet aan iedere ambtenaar aan wie een andere standplaats werd aangewezen een „verworven recht" op de betreffende vergoedingen toe. Aangezien verzoekers uit Brussel afkomstig zijn kunnen zij niet onder deze bepaling vallen.

Noch het tot 1 januari 1962 geldende EGKS-Statuut, noch de na die datum in werking getreden regelingen kennen voor de separatievergoeding en de ontheemdingstoelage de mogelijkheid van een onafscheidelijk verbonden raken („enracinement") aan een bepaalde plaats door een langdurig verblijf aldaar, of van een los geraken („déracinement") van de plaats van herkomst na langdurige afwezigheid. De door verzoekers verdedigde opvatting leidt er nu juist toe aan te nemen dat de litigieuze bepalingen door dergelijke criteria zijn ingegeven.

In antwoord op het door verzoekers naar voren gebrachte argument, dat deze bepalingen ten doel hebben aan ambtenaren die een wijziging in hun levensomstandigheden moesten ondergaan een vergoeding toe te kennen, merkt verweerster op dat het steeds slechts ging om een wijziging ten opzichte van de levensomstandigheden welke de ambtenaar in zijn *plaats van herkomst* zou hebben aangetroffen. Dit beginsel kan ook worden afgeleid uit artikel 4, lid 1, van bijlage VII van het gemeenschappelijk Statuut.

Voor wat betreft het door verzoekers aangehaalde voorbeeld der beide Luxemburgse ambtenaren, richt de kritiek zich in wezen tegen het Statuut zelf.
Het is onjuist dat verzoekers de separatievergoeding zouden ontvangen indien zij zich op meer dan 25 km van Brussel hadden gevestigd. Noch de voormalige Hoge Autoriteit, noch de Commissie hebben het woord „moeten" in artikel 9 van het Algemeen Reglement opgevat in die zin dat het, om op de separatievergoeding aanspraak te kunnen maken, voldoende is dat de ambtenaar, weloverwogen en zonder dat het belang van de dienst hem daartoe noopt, in een op meer dan 25 km van zijn standplaats gelegen plaats gaat wonen. Deze ambtenaar zou zich immers vrijwillig in een situatie hebben gebracht welke het Statuut als nadelig beschouwt.
Indien in de artikelen 97 en 106 slechts sprake is van „het bedrag dat hij als separatievergoeding zou hebben ontvangen" en niet van deze vergoeding zelve, dan moet de verklaring hiervoor worden gezocht in het feit dat de vergoeding als zodanig na 1 januari 1962 niet meer bestond.

B — Ten aanzien van de vordering tot schadevergoeding

Verzoekers betogen in hun verzoekschriften dat zij, zelfs wanneer verweerster hun de gevorderde bedragen zou toekennen, toch niet geheel zouden zijn hersteld in de situatie welke zonder de bestreden implicite afwijzing zou bestaan. Zij zijn immers „rauwelijks" en zonder waarschuwing in een bijzonder moeilijke psychische en financiële situatie gebracht.
Verweerster antwoordt in haar verweerschrift dat, aangezien zij het Statuut juist heeft toegepast, zij geen enkele schade veroorzakende fout heeft begaan. Ook zijn de litigieuze bepalingen van de Statuten niet voor tweeërlei uitleg vatbaar; integendeel, in gevallen als de onderhavige is het verlies der vergoedingen geheel gerechtvaardigd door het feit dat de ambtenaar niet meer de nadelen van separatie of ontheemding lijdt.
Door de intrekking der betreffende emolumenten konden verzoekers niet worden verrast, daar zij de duidelijke statutaire voorschriften kenden en zij tijdig zowel algemene als individuele mededelingen met betrekking tot de toepassing daarvan op hun geval hebben ontvangen.
Verzoekers antwoorden in hun conclusies van repliek dat zij, zelfs wanneer het Hof het beroep tot nietigverklaring zou verwerpen, toch over een dienstfout van verweerster konden klagen. De ambtenaren hebben immers het recht te verwachten dat het bestuur zijn Statuut zó regelt dat daarin hun individuele rechten worden gewaarborgd.
Om te vernemen of zij bij de in Brussel gevestigde diensten zouden worden tewerkgesteld hebben verzoekers de nota's van 28 mei en 12 juni 1968 moeten afwachten. Verzoekers Jaeger en Janssen doen bovendien een beroep op bepaalde omstandigheden bij de diensten waartoe zij op dat tijdstip behoorden, waaruit zij concluderen dat zij tot het laatste ogenblik niet met zekerheid konden weten dat zij te Brussel en niet te Luxemburg zouden worden tewerkgesteld.
Verzoekers beklagen zich over „slechte informatie" en „schending van een gewettigd vertrouwen"; in de brieven van 11 juni en 5 juli 1968 is immers niet nauwkeurig aangegeven dat verzoekers de ontheemdingstoelage hadden kunnen behouden indien zij zich op meer dan 25 km van Brussel hadden gevestigd.
Verzoekers Chuffart en Jaeger doen voorts een beroep op „het rauwelijks intrekken der vergoedingen" : verweerster heeft immers op 15 oktober 1968 ineens een bedrag ter hoogte van drie maanden ontheemdingstoelage ingehouden (27 771,— en 34 191,— Bfr).
De houding van verweerster heeft tot een *materiële* schade ter hoogte van het

bedrag der sedert 1 augustus, respectievelijk 1 november 1968 aan verzoekers geweigerde, bevroren separatievergoeding en daarnaast tot *immateriële* schade geleid. Dit zou een gevolg zijn van de plotselinge vermindering der inkomsten en in het bijzonder :

— doordat deze zich voordeed op een tijdstip waarop verzoekers in verband met de wijzigingen in de interne organisatie van de Commissie verplicht waren zich van geheel nieuwe vraagstukken op de hoogte te stellen;

— doordat verzoekers zich bij hun terugkeer te Brussel na 14 of 15 jaar afwezigheid ontheemd zagen : een totale omkeer in hun levenswijze op de leeftijd van 45 respectievelijk 51 jaar; duurdere woongelegenheid dan in Luxemburg, etc.

Verweerster werpt bij dupliek de vraag op of verzoekers in bij repliek door toevoeging van een nieuwe in de huidige stand van het geding niet-ontvankelijke eis hun oorspronkelijke vordering niet hebben gewijzigd; daarin hebben zij immers voor het eerst betoogd dat er sprake van een dienstfout zou zijn, ook indien de bestreden implicite beschikking wettig zou zijn. Verweerster refereert zich op dit punt aan het oordeel van het Hof.

De kritiek van verzoekers richt zich in werkelijkheid tegen de auteurs van de betreffende voorschriften van het Statuut.

De aan de beschikking tot tewerkstelling te Brussel voorafgaande onzekerheid vormt op zichzelf niet een zo ernstig feit dat daarop een recht op schadevergoeding kan worden gebaseerd; bovendien was zij inherent aan de maatregelen die verweerster ten aanzien van talrijke andere ambtenaren heeft moeten nemen.

Gelijk reeds betoogd, is het niet juist dat verzoekers op de ontheemdingstoelage aanspraak zouden kunnen maken indien zij hun verblijfplaats op meer dan 25 km van Brussel hadden gevestigd.

De positie van verzoekers is niet minder gunstig dan die van vele andere ambtenaren, en in het bijzonder de Brusselse ambtenaren, die steeds in die stad hebben gewoond en nooit een vergoeding hebben ontvangen. Wanneer verzoekers klagen over een standplaatswijziging nadat zij in Luxemburg „vast wortel hadden geschoten" dan valt hieruit te concluderen dat zij gedurende vele jaren een vergoeding hebben ontvangen, welke de nadelen van de „separatie" ruimschoots compenseert.

Wat de hoge kosten van het levensonderhoud te Brussel betreft : de verschillende aanpassingscoëfficiënten zijn juist bedoeld om met eventuele nadelen van deze aard rekening te houden.

Ten aanzien van het recht

1 Overwegende dat verzoekers, die na een wijziging in hun standplaats geen ontheemdingstoelage meer ontvingen, zich met op 16 oktober 1969 ingediende requesten tot het Hof hebben gewend met een beroep tot nietigverklaring van de implicite genomen beschikkingen van de Commissie, houdende weigering hun het bedrag toe te kennen dat zij als separatievergoeding ingevolge artikel 97, lid 1, van het tweede EGKS-Statuut zouden hebben ontvangen;

2 dat zij voorts vergoeding vorderen van de schade die zij ten gevolge van een door de Commissie begane dienstfout zouden hebben geleden;

I — Ten aanzien van de ontvankelijkheid

3 Overwegende dat verweerster de vraag opwerpt of de beroepen niet wegens overschrijding van de daartoe gestelde termijnen niet-ontvankelijk zijn;

4 dat de rechtszekerheid zou hebben geëist dat verzoekers uiterlijk aan het einde van de derde maand na de eerste betaling van de gereduceerde bezoldiging een administratieve klacht indienden, eventueel gevolgd door een beroep in rechte;

5 dat bovendien in de respectievelijk op 11 juni 1968 aan verzoeker in de zaak 61-69 en op 5 juli 1968 aan verzoekers in de beide andere zaken gezonden nota's de betrokkenen van de op handen zijnde intrekking van de ontheemdingstoelage op de hoogte waren gesteld;

6 Overwegende dat het ten aanzien van verzoekers in 1968 ingetrokken gedeelte van hun emolumenten bestond uit de in arikel 4 van het gemeenschappelijk Statuut voorziene *ontheemdingstoelage;*

7 dat bovenbedoelde ambtelijke nota's eveneens op de intrekking van deze toelage betrekking hadden;

8 dat genoemde intrekking op grond van artikel 97, *lid 4*, van het tweede EGKS-Statuut heeft plaatsgevonden;

9 dat de onderhavige beroepen, daarentegen, ertoe strekken dat op grond van artikel 106 van het EEG/Euratom-Statuut en artikel 97, *lid 1*, van het tweede EGKS-Statuut aan verzoekers het bedrag dat zij ingevolge de vroegere regeling als *separatievergoeding* zouden hebben ontvangen zal worden toegekend;

10 dat de onderhavige beroepen derhalve een ander voorwerp hebben dan de in 1968 door de Commissie getroffen maatregelen;

11 dat de beroepen derhalve ontvankelijk zijn;

II — Ten principale

1 — Ten aanzien van de eerste twee onderdelen der beroepen

12 Overwegende dat verzoekers in de eerste twee onderdelen van de beroepen nietigverklaring vorderen van het implicite genomen besluit houdende

afwijzing van hun verzoek om toekenning van het bedrag dat zij als separatievergoeding zouden hebben ontvangen en voorts dat zal worden beslist, dat zij op toekenning van bedoeld bedrag aanspraak kunnen maken, met veroordeling van verweerster het aan hen uit te keren;

13 Overwegende dat verzoekers deze vorderingen baseren op artikel 106 van het EEG/Euratom-Statuut en 97, lid 1, van het tweede EGKS-Statuut;

14 dat deze beide bepalingen gelijkluidend zijn, doch de eerste betrekking heeft op de op grond van het EEG/Euratom-Statuut in vaste dienst aangestelde ambtenaren en het tweede op de ambtenaren die, na eerder krachtens het EGKS-Statuut te zijn aangesteld, automatisch ingevolge artikel 93 van het tweede EGKS-Statuut ambtenaren in de zin van dit Statuut zijn geworden;

15 dat, aangezien verzoekers tot deze laatste categorie behoren, hun beroepen uitsluitend in het kader van bovengenoemd artikel 97, lid 1, moeten worden bezien;

16 Overwegende dat artikel 97, lid 1, uitsluitend ten doel heeft ambtenaren die krachtens het eerste EGKS-Statuut een separatievergoeding genoten, doch niet aan de voor de toekenning van de ontheemdingstoelage gestelde strengere voorwaarden van artikel 4 van bijlage VII van het tweede EGKS-Statuut voldoen, in het genot te laten van het bedrag dat zij bij toepassing van de vroegere regeling als separatievergoeding zouden hebben ontvangen;

17 dat verzoekers, die de separatievergoeding onder de vigueur van het eerste EGKS-Statuut hadden genoten, aan de voorwaarden voor toekenning van de ontheemdingstoelage volgens het tweede EGKS-Statuut voldeden;

18 dat zij zich derhalve nimmer in de situatie bedoeld in de overgangsbepaling van artikel 97, lid 1, hebben bevonden;

19 dat mitsdien de eerste twee onderdelen der beroepen als ongegrond moeten worden verworpen;

2 — Ten aanzien van het derde onderdeel der beroepen

20 Overwegende dat verzoekers met het derde onderdeel van hun beroepen het Hof verzoeken „te willen beslissen dat zij zowel door het handelen als het stilzitten van de wederpartij een buitengewone schade hebben geleden en het bedrag daarvan naar billijkheid te willen vaststellen";

21 Overwegende dat dit verzoek gebaseerd is op de omstandigheden waaronder de ontheemdingstoelage van verzoekers werd ingetrokken;

22 dat dit nadeel zijn rechtvaardiging vindt in de eerste besluiten door de Commissie overeenkomstig artikel 97, lid 4, van het tweede EGKS-Statuut genomen, welke definitief zijn geworden nu niet binnen de gestelde termijnen beroep werd ingesteld;

23 dat verzoekers, die naar behoren over de maatregelen tot herstructurering der diensten na de fusie der instellingen en de daaruit voor hun persoonlijke situatie voortvloeiende gevolgen waren ingelicht, de Commissie derhalve geen handelingen die haar aansprakelijkheid meebrengen, kunnen verwijten;

24 dat het derde onderdeel van het beroep derhalve moet worden verworpen;

III — Ten aanzien van de kosten

25 Overwegende dat volgens artikel 69, lid 2, van het Reglement voor de procesvoering de in het ongelijk gestelde partij in de kosten van het geding zal worden verwezen, behoudens het bepaalde in artikel 70 van genoemd Reglement, inhoudende dat de kosten door de instellingen gemaakt in door personeelsleden der Gemeenschappen aanhangig gemaakte gedingen te haren laste blijven;

26 dat verzoekers op alle onderdelen van hun beroepen in het ongelijk zijn gesteld;

Gezien de processtukken;
Gehoord het rapport van de Rechter-Rapporteur;
Gehoord partijen in hun pleidooien;
Gehoord de conclusie van de Advocaat-Generaal;
Gelet op het Personeelsstatuut van de EGKS, in werking getreden op 1 juli 1956;
Gelet op het op dezelfde datum in werking getreden Algemeen Reglement van de EGKS, in het bijzonder artikel 9 b);
Gelet op het Statuut van de ambtenaren van de EGKS, in werking getreden op 1 januari 1962, in het bijzonder de artikelen 93 en 97;
Gelet op het Statuut van de ambtenaren van de EEG en Euratom, in werking getreden op 1 januari 1962, in het bijzonder artikel 106;
Gelet op Verordening (EEG, Euratom, EGKS) nr. 259/68 van de Raad van 29 februari 1968, inhoudende in het bijzonder vaststelling van het Statuut van de ambtenaren van de Europese Gemeenschappen (Publikatieblad nr. L 56 van 4 maart 1968, blz. 1);
Gelet op het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen, in het bijzonder de artikelen 69 en 70;

HET HOF VAN JUSTITIE (Tweede Kamer),

rechtdoende,

1. verwerpt de beroepen;

2. verstaat dat elk van beide partijen de aan haar zijde gevallen kosten draagt;

3. verwerpt het meer of anders gevorderde.

Aldus gewezen te Luxemburg op vijftien juli negentienhonderdzeventig.

Pescatore Trabucchi Strauß

Uitgesproken ter openbare terechtzitting, gehouden te Luxemburg op vijftien juli negentienhonderdzeventig.

De Griffier
A. Van Houtte

De President van de Tweede Kamer
P. Pescatore

CONCLUSIE VAN DE ADVOCAAT-GENERAAL J. GAND VAN 25 JUNI 1970 [1]

Mijnheer de President,
mijne heren Rechters,

De respectievelijk door de heren Chuffart, Jaeger en Janssen bij Uw Hof ingestelde drie beroepen genummerd 60, 61 en 62-69 — gevoegd bij beschikking van 19 maart jl. — houden verband met de maatregelen tot herstructurering der diensten waartoe het fusieverdrag van 8 april 1965 aanleiding gaf.

I

Verzoekers, die de Belgische nationaliteit bezitten, traden respectievelijk in 1953 en 1954 in dienst van de Hoge Autoriteit en verrichtten hun werkzaamheden voor deze instelling te Luxemburg. Nadat het Personeelsstatuut van de EGKS van 1956 (het oude Statuut) op hen van toepassing was verklaard ontvingen zij de daarin en in het Algemeen Reglement voor amb-

1 — Vertaald uit het Frans.